

نقد و بررسی عناصر داستان در کتاب «دا»

فریبا رحیمی

www.ketab.ir

تابستان ۱۳۹۸

- سرشناس : رحیمی، فریبا، ۱۳۵۱-
- عنوان و نام پدیدآور : بررسی عناصر داستان در کتاب «دا» / فریبا رحیمی.
- مشخصات نشر : اراک : انتشار کمال، ۱۳۹۸.
- مشخصات ظاهری : ۱۸۶ :
- شابک : ۲۸۰۰۰۰۰ ریال، ۰-۹۷۸-۶۲۲-۹۶۱۵۰۰۰ :
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
- یادداشت : کتابنامه.
- موضوع : حسینی، سیده زهرا، ۱۳۴۱- : اطرات سیده زهرا حسینی -- نقد و تفسیر
- موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- ستایش -- تاریخ و نقد
- موضوع : Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Fiction -- History and criticism
- موضوع : داستان های فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
- موضوع : Persian fiction -- 20th century -- History and criticism
- موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- ادبیات و جنگ -- تاریخ و نقد
- موضوع : Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Literature and the war -- History and criticism
- رده بندی کنگره : DSR۱۶۲۹ :
- رده بندی دیویی : ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲ :
- شماره کتابشناسی ملی : ۵۸۲۹۶۲۵ :

نقد و بررسی عناصر داستان در کتاب «دا»

فریبا رحیمی

ناشر: نگارکمال

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۸

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

ویراستار: منیژه رانا

صفحه آرایی: احمد علیپور

طراح جلد: فرشید خالقی

چاپ خانه: لوح

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۱۳۵-۰-۴

negarekamal@chmail.ir

www.negarekamal.rozblog.com

negarekamal

فهرست مطالب

۱۳.....	مقدمه
۱۵.....	پی‌نوشت‌ها
۱۷.....	فصل اول
۱۹.....	بخش اول: درباره جنگ و دفاع مقدس
۲۱.....	ادبیات پایداری و مقاومت
۲۵.....	بخش دوم: مؤلفه‌های پایداری در رمان‌های دفاع مقدس
۲۶.....	۱) هویت دینی مبارزان
۲۸.....	۲) مردمی بودن مبارزه
۲۹.....	۳) پیروی از امام (ره)
۳۱.....	۵) وحدت و هم‌دلی مبارزان با هم (برادری)
۳۲.....	۶) پشتیبانی خانواده از مبارزان
۳۳.....	خلاصه سخن
۳۳.....	پی‌نوشت‌های فصل اول

۳۵.....	فصل دوم: کلیات و تعاریف
۳۷.....	بخش اول: تعریف داستان و رمان
۳۹.....	ویژگی‌های داستان و رمان
۴۰.....	خصوصیات يك رمان خوب
۴۲.....	پی‌نوشت‌های بخش اول از فصل دوم
۴۳.....	بخش دوم: عناصر داستان
۴۳.....	(۱) درون‌مایه
۴۶.....	(۲) مریض
۴۷.....	(۳) پی‌نگ و طرح
۵۳.....	(۴) شخصیت، شخصیت‌پردازی
۵۸.....	(۵) زاویه دید
۶۰.....	(۶) صحنه و صحنه‌پردازی
۶۳.....	(۷) گفت‌وگو
۶۵.....	(۸) لحن
۶۷.....	(۹) فضا و رنگ یا فضا سازی
۶۸.....	پی‌نوشت‌های بخش دوم از فصل دوم
۷۳.....	فصل سوم
۷۵.....	بخش اول: کتاب دا
۷۶.....	خلاصه کتاب دا
۷۹.....	بخش دوم: بررسی عناصر داستان در کتاب دا
۷۹.....	(۱) درون‌مایه
۸۰.....	(۲) موضوع
۸۰.....	(۳) طرح و پی‌رنگ

۸۸.....	۴) حادثه و حادثه‌پردازی
۹۱.....	۵) شخصیت و شخصیت‌پردازی
۱۰۲.....	۶) زاویه دید
۱۰۳.....	۷) صحنه و صحنه‌پردازی
۱۱۸.....	۸) گفت‌وگو
۱۳۰.....	۹) لحن
۱۴۰.....	۱۰) فضا، رنگ یا فضاسازی
۱۴۹.....	فصل چهارم
۱۵۱.....	بخش اول: نقد گونه‌ای بر کتاب دا
۱۵۱.....	مقدمه
۱۵۳.....	۱) بررسی ساختار
۱۶۰.....	۲) بررسی محتوا
۱۶۹.....	ج. محدودیت زاویه دید
۱۷۰.....	پی‌نوشت‌های فصل چهارم
۱۷۱.....	فصل پنجم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری نهایی
۱۷۳.....	بخش اول: نتایج بررسی عناصر داستان در کتاب دا
۱۷۹.....	بخش دوم: نتایج به دست آمده از نقد کتاب دا
۱۸۳.....	منابع و مأخذ
۱۸۳.....	کتاب‌ها
۱۸۵.....	مقاله‌ها
۱۸۶.....	سایت

مقدمه

«کلمه نقد خود در لغت به معنای «بهین چیزی برگزیدن» و نظر کردن است در دراهم تا در آن، به قمار اهل لغت، سره را از ناسره باز شناسند. معنی عیب جویی نیز، که از لوازم «کزی» است، ظاهراً هم از قدیم در اصل کلمه بوده. به هر حال، از دیرباز، این کلمه، در فارسی و تازی، بوجه مجاز در مورد شناخت محاسن و معایب کلام به کار رفته. چنانچه آن لفظی هم که امروز در ادب اروپایی به همین معنی به کار می رود در اصل به معنای رأی زدن و داوری کردن است. رشک نیست که رأی زدن و داوری کردن درباره امور و شناخت نیک و بد و سره و ناسره آن ها مستلزم معرفت درست و دقیق آن امور است و از این جاست که برای نقد ادبی مفهومی وسیع تر و تعریفی جامع تر قائل شده اند و آن را شناخت آثار ادبی از روی خبرت و بصیرت گفته اند.»^۱

«نقد ادبی، که از آن می توان به سخن سنجی و سخن شناسی نیز تعبیر کرد، عبارت است از شناخت ارزش و بهای آثار ادبی و شرح و تفسیر

آن به نحوی که معلوم شود نیک و بد آن اثر چیست و منشأ آن‌ها کدام است.»^۲

«نقد ادبی سنجش، توصیف، و ارزیابی آثار ادبی و تعیین درجه خوبی و بدی آن‌هاست. به وسیله نقد ادبی است که مردم درمی یابند کدام اثر ادبی عالی و درخشان و کدام متوسط یا ضعیف است.»^۳

نقد به دو شاخه اصلی نقد نظری و نقد عملی یا نقد کاربردی تقسیم می‌شود. در نقد نظری درباره ماهیت ادبیات و اصول و معیارها، شناخت و بررسی و تعبیر و تفسیر آثار ادبی بحث می‌شود و معمولاً این بحث‌ها همراه با روش‌شناسی است تا از طریق آن‌ها بتوان نظریه‌هایی را در مورد آثار به کار برد.

نقد عملی یا کاربردی، اساس نظریه یا روشی که منتقد به آن معتقد است مورد بررسی قرار می‌گیرد و ارزش هنری آن‌ها معین می‌شود. منتقد گاه برای نقد آثار ضعیفی از دو یا چند نظریه یا روش را به کار می‌گیرد.»^۴

خسرو فرشیدورد، در کتاب درباره ادبیات نقد ادبی، در باب انواع نقد ادبی می‌گوید: «مهم‌ترین نوع نقد ادبی ارزیابی اثر است از دو لحاظ؛ یکی صورت یا شکل و دیگر از حیث معنی و ماده. مراد از نقد ماده و صورت این است که مثلاً دریابیم در یک شعر یا داستان اولاً چه موضوعات و مطالبی مطرح شده و دیگر اینکه شاعر یا نویسنده این موضوعات و معانی را چگونه بیان کرده.»^۵

«ذوق ادبی مهم‌ترین عامل تشخیص قوت و ضعف آثار ادبی است و باعث می‌شود که انسان بتواند خوبی و بدی شعری یا داستانی را تشخیص دهد و آن را ارزیابی کند.»^۶

«نویسندگان بزرگ در شاه کارهای خود، به عناصر داستان توجه بسیار داشته‌اند و تا حد امکان از قواعد و ضوابط آن‌ها پیروی کرده‌اند.»^۷

«اما واقعیت این است که در داستان نویسی امروز اگر عنصری مورد بی‌توجهی قرار گیرد، عنصر یا چیز دیگری جانشین آن می‌شود؛ مثلاً اگر عنصر «پی‌نگ» که در داستان نویسی گذشته از ارزش و اعتبار بسیاری برخوردار بود، امروز مورد بی‌توجهی قرار گیرد، عنصر دیگری چون «لحن» یا «فضا و رنگ» به جای آن می‌نشیند و این جابه‌جایی فقدان آن را توجیه می‌کند.»^۸

تحلیل و نقد عناصر داستان، یکی از جنبه‌های نقد ادبی است و در این نوع نقد ارکان و عناصر داستان با توجه به عبارات و الگوهای داستان‌پردازی مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرند.

پی‌نوشت‌ها

(۱) زرین کوب، عبدالحسین، نقد ادبی (مجلد اول و دوم)،

صص ۷۰، ۶؛

(۲) همان، ص ۶؛